

Slovenska Država

Štev. 4

CHICAGO, ILL., 20. APRILA, 1951

Letnik II.

Slovinci pred anglo-ameriško javnostjo

"Govori, da te vidim," pravijo Amerikanci. Ker smo dosedaj živeli vedno pod peto drugih in nismo mogli nikdar govoriti samostojno, kot samostojen narod, so nas po svoje predstavljali drugi. Vedno seveda so govorili o nas o nečem brezpomembnem in nič važnem, o nekem koščku zemlje, za katerega ni vredno razpravljati. Ko so barantali za nas, smo morali mi doma molčati, češ, da to zahtevajo višji interesi. Priznati pa je treba, da so slovenski časopisi po Ameriki trdno držali slovensko linijo braneč slovenske pravice. Doma smo morali molčati, ko so trgali od našega živega narodnega telesa Koroško in Primorsko, toda tukajšnji list Edinost je odločno protestiral in tudi pozneje drugi proti vsakajšnji diktaturi. Ko so doma žandarji trgali slovenske zastave, so ameriški Slovenci s toliko večjim ponosom pripenjali nase slovensko trobojnico.

Če pogledamo v anglo-ameriške enciklopedije, kaj vedo povedati o Slovencih, nalletimo na dokaj žalostno predstavo o nas. Neinformirani tujci so pisali o nas in nas predstavljali svetu po tujih večkrat nam sovražnem in tedencijoznem slovstvu. Slovenians ali Slovenes predstavljajo kot neko slovansko pleme, ki prebiva v provincijah Styria, Carniola, Carinthia, Istria in celo Hungarya; še Seton Watson (v 12. izdaji britanske enciklopedije) Slovence le mimogrede omenja, ne da bi govoril o njemu kot samostojnom narodu. Stare stvari se vlečejo o Slovencih iz knjige v knjigo, ne da bi kdo popravil ali zboljšal. V The Americana (iz l. 1920) nas profesor Leo Wiener, očitno Nemeč, meša s Slovaki in trdi: "Nearly all of them are protestants". Od naših slovarjev pozna le Janežičev, ki ga priporoča svojim študentom. Če bi se take stvari pisale o drugih, kako hitro bi zahtevali popravo, medtem ko mi potrpežljivo prenašamo, češ, naj pišejo o nas kar hočejo. Sorazmerno še najboljši opis o ameriških Slovencih podaja The Catholic Encyclopedia od profesorja A. Shipman-a v New Yorku. Edini Slovenec, ki je pri tej enciklopediji sodeloval je Rev. C. Zupan s člankom o škofu Slomšku. Tujec Chr. Verwyst je v istem delu napisal članek o slovenskem misijonarju Baragi in ga predstavlja kot Avstrijca iz vojvodine Kranjske. Ko bo prišlo do Baragove kanonizacije, bomo najbrže Slovenci spet kje odzadaj stali. Kako krvavo bi potrebovali v angleščini spisano knjigo, kaj je Slovenija po svojih sinovih prispevala k ameriški civilizaciji in kulturi. Slovenci se ponašamo s svojo narodno kulturo, toda prodati tegane znamo v svoji skromnosti in ponižnosti. Dvajsetletno delo slovenske univerze, dela Akademije znanosti in umetnosti in toliko drugih ustanov je gotovo visoko dvignilo kulturno ravan slovenskega naroda, toda nismo znali tega izrabiti in dvigniti pred

oči drugih. Eno drži, ne znamo se predstaviti tujemu svetu. Sebe podcenjujemo, druge precenjujemo. Gotovo je bila napaka neznanje angleščine in ker Beograd nikoli ni imel nobenega denarja za slovenske štipendiste po inozemskih univerzah. Pa tudi slovenskih knjig nismo pošiljali ven, čeprav vsi drugi narodi to delajo. Po knjižnicah moraš dolgo stikati, da kaj slovenskega najdeš. Čudil sem se, ko sem v neki čikaški knjižnici našel Zgodovino slovenskega naroda. Kako žalosten je pogled v svetovno znani Vatikanski knjižnici, kjer ima vsak narod svoj oddelek za svoje knjižne proizvode, toda jugoslovanski oddelek je skoraj prazen in od slovenskih knjig samo Kosovo Gradivo. Vsak dobi vtis o naši nekulturi in o takem narodu ni vredno razpravljati. Najbrž isti položaj bo v kongresni knjižnici v Washingtonu. Naše slovensko slovstvo je tako revno zastopano v prevodih. Adamič je prevedel Hlapca Jerneja in nekaj prevodov je po slovenskih časopisih. V zadnjih letih je bilo tudi tako malo izdanega v našo propagando. Če poveš Amerikancu da si Slovenec, te bo zamenjal s Slovakom in če mu opišeš kje leži naša zemlja, tudi ne bo imel nobenega pojma. Kot zakleta kraljična si Slovenija, nihče ne ve, kje si zaprta. Kako prav bi prišel sedaj lep priročnik fotografij in slik slovenskih krasot in znamenitosti. Poznam samo knjigo Miss Copeland, (učiteljice angleškega jezika na ljubljanski univerzi) Beautiful Mountains in še ta pod napačnim podnaslovom: The Jugoslav Alps. V tendenčno pisani Harrisonovi knjigi The soul of Jugoslavia (London 1941.) je od 288 strani posvečeno Slovincem, samo 6 strani. Pravi, da nikoli nismo imeli Slovenci "a separate existence as a nation" in da smo polovico svojega prebivalstva po prvi svetovni vojni morali prepustiti Italiji in Avstriji. Pove tudi, da je slovenski admiral izročil avstrijsko vojno brodovje v Poli zaveznikom. Lepo opisuje naravne lepote Slovenije, toda na koncu nas osmeši z zgodbo, kako se je nekdo od nas ob smrtni uri spovedal največjega greha, ko pravi: Bil sem Slovenec!

V zadnjem času je gotovo Slovence Angležem bolje predstavil A. Kuhar s svojo knjigo o pokristjanjenju Slovencev.

Kako nas je Jugoslavija mizerno predstavljala po raznih inozemskih razstavah je pa tako znano.

Če hočemo, da pride podoba slovenskega naroda, dosedaj tako zmaličena in zatemnjena v svetovno javnost in v pravo luč, nas čaka še veliko dela. Sedaj je delo mlajše slovenske emigrirane inteligence tako zelo potrebno, da svet počasi spozna, da je slovenski narod vreden in zrel za svoje samostojno življenje.

BODOČNOST SATELITOV

Razčlenitev vprašanja varnosti narodov Sovjetskega bloka

(Pod gornjim naslovom in podnaslovom je THE NEW YORK TIMES v nedeljo dne 25. februarja objavil komentar dr. Cirila Žebota, znanega slovenskega univerzitetnega profesorja v Združenih Državah, k "Izjavi Osvobojenja", ki so jo 9. februarja t. l. podpisali v Filadelfiji politični emigranti iz držav za "železno zaveso". Ker ta članek slovenskega rojaka odkriva važne točke srednje-evropskega vprašanja, zato dr. Žebotove misli objavljamo v dobesednem prevodu iz TIMES-a. Ur.)

Izjava Osvobojenja srednje-vzhodne Evrope, ki je bila podpisana v Filadelfiji, je važna listina. Spominja nas, da je današnji motni svetovni položaj v znatni meri posledica nedovršene naloge osvobojenja po zaključku vojnih sovražnosti leta 1945. Obenem pa je ta Izjava poenotila težnje in upe zaslužjenih narodov s tem, da jih je osredotočila na bistvo njih rešitve od istega skupnega zla.

Toda, ako naj Izjava Osvobojenja postane tudi vodilo za akcijo, potem potrebuje realistično razlago tako glede sedanjega položaja v srednje-vzhodni Evropi kot glede bodočnosti tega prostora po njegovi osvoboditvi.

Nihče ne dvomi, da je Titova Jugoslavija prav tako totalitarna komunistična država kot so sateliti Moskve. Mogoče je celo trditi, da je po svojih notranjih značilnostih Titov režim v gotovih ozirih bližje sovjetskemu sistemu kot pa so režimi satelitskih držav. Vkljub temu pa je dejstvo, da je Tito, kot dejanski oblastnik nad Jugoslavijo, edinstvena postavka v sedaj razpoložljivem sestavu svetovne obrambe proti napadalnim grožnjam Kremolina.

Prvi upor

Tito predstavlja prvi, in dosedaj edini, komunistični režim, ki se je uspešno uprl proti eni izmed osnovnih dogem svetovnega komunizma. Obenem pa je Tito tudi strateška postavka v današnji svetovni obrambi proti nadaljni sovjetski ekspanziji. On danes vlada nad Jugoslavijo, katere geopolitični položaj je dokaj različen od onega, v katerem se je nahajala predvojna Jugoslavija. Tedanja Jugoslavija je bila vojaško nepripravljena, gospodarsko — in deloma celo politično — obvladovana od nacistične Nemčije, medtem ko je Jadransko morje takrat bilo zaprto "mare nostrum" Osi, ki je predvojno Jugoslavijo ločilo od zavezniškega sveta. Današnja Jugoslavija pa je gospodarsko in politično neodvisna od Moskve, vojaško mobilizirana in pa široko odprta zapadu skozi Jadransko morje, ki danes je — in more ostati — pod pomorskimi nadzorstvom zapada.

—lan

(Nadaljevanje na 3. str.)

OB PRVI ŠTEVILKI REVIEJE "STVARNOST"

Meseca decembra je v Trstu izšla prva številka nove slovenske revije, ki si je nadela značilni naslov "Stvarnost". Je to gotovo zanimiv pojav na duhovno obubožanem polju slov. kulturno politične publicistike, tako v nesvobodni domovini kakor tudi v z mnogovrstnimi težavami boreči se emigraciji.

Vsebina revije pove, da njeni izdajatelj pripadajo k svoječasni krščansko socialni skupini, ki se je med vojno priključila, pod vodstvom E. Kocbeka, Osvobodilni Fronti v prepričanju da s tem služi resničnim silam napredka v boju za "osvoboditev" in "ustvarjanju nove družbe" kot piše revija. Po končani vojni so se pa pripadniki tega gibanja morali prepričati o svoji zmoti ter se umakniti v molk ali pa celo zapustiti tisti novi svet, ki so ga sami z znatnimi žrtvami pomagali graditi, kajti spoznali so, da to ni novi, pravičnejši in svobodnejši red, temveč duhovno ozka, policijsko totalitarna komunistična diktatura.

"Stvarnost" si je zadala nalogo, kot piše urednik v uvodu, da začne "s procesom čiščenja pojmov v idejni in miselni zmedi na Slovenskem" in ji je nedvomno treba priznati odkritosrčnost in dober namen. Na tem mestu ne nameravamo spuščati se v podrobno oceno revije temveč želimo pokazati nekatere njene glavne značilnosti. Najbolj dozorel je gotovo doprinos P. Bregarja, ki ob smrti francoskega kulturnega filozofa E. Mounier-ja razmišlja o francoskem krščanskem personalizmu, katerega najvidnejši predstavnik je bil pokojni Mounier s svojo revijo "Esprit". Preko te revije je personalizem imel tudi močan vpliv tudi v Sloveniji, posebno na E. Kocbeka in druge kulturne delavce kršč. socialne skupine. Mounier je je povdarjal primarno vlogo človeške osebnosti, nje vodilno vlogo in veliko odgovornost v družbenem življenju, naproti mehanizaciji človeka pod kapitalizmom na Zapedu ter vedno rastoči samovolji totalitarnih filozofij, nacizma, fašizma in boljše vizma, ki negirajo človekovo svobodo. Šel je celo dalje in je iskal razloge duhovnega kaosa in propada na Zapedu v mlačnosti kristjanov, egoizmu in lenobi v urejevanju pekočih socialnih vprašanj. Verjel je tudi, — posebno v času "ljudskih front" in nemške okupacije, — da je na tem področju možno sodelovanje s komunisti. Vendar je pri tem ohranil jasnost svojega osnovnega krščansko humanističnega naziranja od katerega ni popustil ter se tudi znal obvarovati pretresnega komunističnega objema. Ko so ga komunisti spoznali, so ga prištel med svoje nasprotnike.

Drugače pa so ravnali njegovi učenci na Slovenskem. O tem razpravlja B. H. v članku "Tragična zmeta", ki se bavi s Kocbekovim partizanskim dnevnikom, "Tovarišija", izšel v knjigi l. 1949 v Ljubljani. Ker je Kocbekova knjiga zanimiv dokument svoje dobe in zasluži podrobnejšo oceno, se bomo tukaj ustavili samo ob nekaterih važnejših točkah, ki jih omenja člankar v "Stvarnosti". Člankar gotovo ze-

lo točno in pravilno ocenjuje vse taktično politične ter tehnično revolucionarne pomanjkljivosti, ki so postavile kršč. socialiste v podrejen položaj napram komunistom, ki so imeli za seboj bogate izkušnje ilegale in revolucionarnega dela. Jasno je, da so komunisti z makiavelistično spretnostjo ta položaj izkoristili ter prevladali nad nekonkretnimi, neizkušenimi krščanskimi socialisti a posebno nad njihovim vodilnim predstavnikom E. Kocbekom, ki si je v svoji knjigi postavil trajen spomenik, nele svoje politične nesposobnosti in neobgljenosti, temveč tudi filozofskega diletantizma. Da opraviči svoje in kršč. skupine vedno globlje drsenje v brezno komunizma, je K. skoval neke vrste nov svetovni nazor, ki ga imenuje "dualizem". Po tem nazoru bi naj za tvorni svet in njegove družbene pojave ter odnose veljala pravila dialektičnega materializma kot ga uči marksizem-leninizem, a za človeka in njegovo notranje, duhovno življenje pa bi naj še vedno veljali zakoni krščanstva z naukom o svobodni volji, pravicah osebnosti ter o neumrjoči duši. Pri tem pa je Kocbek pozabil, da dialektični materializem sam po sebi zanikuje obstoj duhovnega življenja, transcendentnosti in duše vobče. Nadalje je K. "priznal" komuniste kot edino napredno silo svojega časa, ki ji pripada naloga potom revolucije izvesti v prakso "novi, napredni red". Ker je pa revolucija stvar konkretnega sveta, gre tukaj komunistom prvenstvo in odločanje, a ko bo novi red izgrajen bo pa tudi duhovna plat dobila odmerjeno vlogo, ki ji gre . . .

Jasno je, da so komunisti Kocbeku takrat pritrjevali ter ga pustili govoriti, tako dolgo dokler so njega in njegov krog rabili, namreč da je zasejal zmedo med slovensko ljudstvo in tudi izobražence ter ustvaril videz, da del kat. inteligence in duhovščine sodeluje z OF in da imajo komunisti najbolje namene spoštovati vero in svobodo. Hibe Kocbekove "dialektike" pa marsikdo ni mogel, — in še tudi ne dajo, — spoznati na prvi pogled. Ko so pa komunisti čutili trdna tla pod nogami, že l. 1943, so svoje kršč. soc. zaveznike takoj potisnili na stran in jih, s Kocbekovim pristankom, likvidirali kot organizirano skupino.

Ne moremo pritrđiti člankarju, ki vidi v tej tehnični napaki, namreč v pristanku Kocbekovem na likvidacijo, glavno krivdo za današnji res ne zavidanja vredni položaj, v katerem se nahaja kršč. socialist danes, ko je, v besedah pisca "pred izbiro: ali postane partijec in se odpove sleherni specifičnosti krščanskega revolucionarnega koncepta, ali pa se odpove vsaki aktivni udeležbi pri ustvarjanju nove družbe, osvobodjene kapitalizma in postane iz subjekta osvoboditve objekt, ki mora le molče izpolnjevati povelja, ne da bi bil obenem udeležen slasti ustvarjanja. Spremeniti se mora v nekako koristno domačo žival nove oblasti z gotovo porcijo nekritičnega razuma. Lahko je še tako zvest revolucionarnim ciljem, za katere je izpostavljal tudi svojo kožo, pa je vendar večno sumljiv svojim partijskim naredbodajalcem . . ."

Videti je, da člankar in njegovi prijatelji še danes mislijo, da je "osvobodilni boj"

Spomenica Slovenskega kluba v Parizu

Ko smo pred pol leta objavili našo izjavo o Slovenski državi, je najprej sledil molk v vrstah slovenske emigracije. Nato je prvi v imenu vse slovenske demokratske antikomunistične fronte ogorčeno udaril po nas in našem programu Dr. Krek. Njegov protest je odločno kot nedemokratičen odklonil krog mladih slovenskih napredjakov okrog lista Klic Triglava in Slovenske pravde v Angliji. Bilo je jasno, da je Dr. Krek izrekel laž, ko je protestiral v imenu kake skupne demokratske fronte, ki sploh ne obstoja. Ob novem letu je Klic Triglava izrekel: "To je osnova (namreč zahteva Slovencev po slovenski državi) na kateri stoje vsi nacionalno čuteči Slovenci brez razlike in o tem ne more biti več nobenega razgovora." Loči pa dve struji: "ena, ki išče za slovensko državo oslonja na širšo jugoslovansko skupnost in druga, ki stoji na stališču popolne neodvisnosti in samostojnosti."

V začetku marca 1951. pa je slovenski klub v Parizu poslal na narodni odbor za svobodno Evropo v USA ter francoskemu zunanjemu ministerstvu 17 strani dolgo spomenico, ki obsega šest poglavij, od katerih nas zanima zadnje, ki govori o rešitvi slovenskega vprašanja. 1. Podpisniki zahtevajo združitev vsega slovenskega ozemlja: Koroško, Primorsko z Beneškimi Slovenci in Rabske Slovence. 2. Neodvisnost in polno državno samostojnost Slovenije ter enakopravnost v krogu drugih kulturnih narodov. Ta Slovenska državnost ne sme biti zgolj fiktivna ampak dejanska. 3. Pripravljeni so kot Slovenska državna celota, da se pridružijo višjim političnim tvorbam, kot Jugoslaviji skupaj s Hrvati, Srbi in Bolgari, toda pod gotovimi pogoji: na federativni osnovi, da so učinkovito Slovenci zavarovani proti vsem preglasovanjem, državnim udarom ali totalitarnim in centralističnim tendencam; da so zajamčeni slovenski interesi v skupni zunanji politiki in končno pozdravljajo vstop take Jugoslavije v Evropsko Federacijo.

K temu naj ugotovimo, da so tudi ti v Parizu šli preko Kreka in tkzv. narodnega odbora in naslovili svoje zahteve direktno na Odbor v USA. Zahtevajo polno državno samostojnost za Slovenijo in iščejo oslonja na širšo jugoslovansko skupnost. Toda vedno znova se pri tem pojavlja vprašanje: Če bodo šli Hrvati v to širšo skupnost, kjer Srbom ni zaupati.

res imel za cilj "krščansko revolucionarni koncept" kot so si ga oni zamišljali ter da se še niso zavedli, da je bila tkzv. osvobodilna borba proti okupatorju in za pravičnejši socialni red le prečelje za borbo KP za oblast ter izvedbo marksistične revolucije in dokončni obračun s vsem nasprotniki, dejanskimi in potencialnimi, tukaj vključeni tudi začasni zavezniki. Likvidacija krščansko socialistične skupine je bila prva etapa na tej poti. Borba proti fašizmu in nacizmu je bila zgolj pretveza, kajti še

(Nadaljevanje na 3. str.)

BODOČNOST SATELITOV

(Nadaljevano s 1. str.)

V sedanjih okoliščinah ni ničesar drugega, kar bi moglo nadomestiti to psihološko in strateško pomembnost Titove Jugoslavije v trenutnem obrambnem sestavu proti nadaljnemu sovjetskemu prodiranju. Brez haska je sanjati o "reformah", ki naj bi jih Tito uvedel. Morda bo prisiljen nekako popustiti, da bi sprostil več ljudskih sil za delo sedaj in za borbo v primeru vpada iz vzhoda. Toda, ako ni bil voljan vdati se Stalinu, zakaj naj bi sedaj vrgel vajeti v roke komu drugemu? Vrnitev politične svobode narodom Jugoslavije pa bi pomenila prav to.

Vprašanje nacionalizma

Druga točka, ki je filadelfijska-Izjava ni razčistila, se nanaša na bodočnost srednje-vzhodne Evrope — po osvoboditvi. Izjava močno utemeljuje potrebo človečanskih pravic, politične svobode in federacije. Toda ne označi rešitve narodnostnega vprašanja v srednje-vzhodni Evropi in ne obrzloža bistvene razlike med srednje-vzhodno evropsko zvezo in evropsko unijo.

V srednje-vzhodni Evropi živi šestnajst sorazmerno malih narodov. Vse od srednjega veka so ti narodi bili pod nemškimi in avstrijskim, ruskim in turskim gospodstvom. Po prvi svetovni vojni je večina teh narodov svobodo zopet pridobila. Toda kmalu so jo vsi zopet izgubili, najprej pod nacistično Nemčijo, zatem pa pod Rusi in komunizmom. Zato bo glavno vprašanje, ki ga bodo ti narodi po osvobojenju morali rešiti: Kako ostati svobodni?

Karkoli bodočnost hrani za Nemčijo in Rusijo, mali narodi srednje-vzhodne Evrope ne morejo svobodno živeti. med tema dvema narodoma — ki sta oba obremenjena z imperialističnimi, diktatorskimi in totalitarnimi izročili — ne da bi na en ali drug način postali varen geopolitični prostor. Vpostavitve pristne demokracije v Nemčiji in Rusiji bi zmanjšala ekspanzionistične in gospodovalne težnje teh dveh narodov. Toda varna srednje-vzhodna Evropa bo v kljub temu potrebna.

V našem času ni učinkovite in zanesljive varnosti brez gospodarske moči. Gospodarska moč pa je v bistvu dosegljiva le kot dolgoročna stvaritev enotnega proizvodnega in tržnega prostora. In ker je sodobno gospodarstvo, tako po svoji notranji delovalni nujnosti kot po ljudski volji, skupno področje zasebne in javne dejavnosti, zato je gospodarsko povezanost različnih narodov danes mogoče doseči samo z gotovo mero politične združitve.

Vprašanje združitve

Ker pa je potreben razlog za povezovanje srednje-vzhodne Evrope varnost, je zato vprašanje njene združitve omejeno na en jasni skupni imenovalec, ki izraža nujno in splošno občuteno skupno potrebo. Karkoli pada izven stroge logike zahtev varnosti, more torej ostati v prvenstvenem območju domače suverenosti in samo-vlade poedinih narodov, ki bodo sestavljali skupno zvezo.

Neposredna zveza svobodnih narodov bo

OB PRVI ŠTEVILKI REVJE "STVARNOST"

(Nadaljevanje s 2. str.)

nekaž let prej se je komunizem lahkega srca zvezal z nacizmom v paktu Molotov-Ribbentrop! In ko je pol Evrope že ječalo pod nacističnim škornjem, je svetovni komunizem miroval in molčal — do napada na Rusijo. — Z obžalovanjem pa človek bere naslednji odstavek, še vedno v tirnicah gori omenjene miselnosti: "S svojim pristankom na likvidacijo krščansko socialističnega gibanja pa je Kocbek ustvaril dober izgovor vsem tistim, ki so v času boja proti okupatorju iz strahu pred žrtvami ali iz moralne propalosti postali okupatorjevi hlapci, danes pa skušajo ustvarjati mnenje, da so imeli prav, čeprav je jasno, da so po vseh etičnih in moralnih načelih krivci pred zgodovino, v kolikor seveda niso bili samo zapeljanci ali objekt političnih sil." Tudi to je še ostanek medvojne miselnosti — navlake in bodo kršč. socialisti dobro storili, če svoje poglede revidirajo, kajti tukaj leži jedro njihovega in tudi splošno slovenskega problema medvojne dobe.

Ni namen teh vrstic razpravljati o oportuniteti načina medvojne borbe proti komunizmu, ker je ta pač bila produkt položaja, ki je nastal po eni strani zaradi spretnosti komunistične iniciative "osvobodilnega boja" a po drugi strani zaradi idejne okostenelosti in taktično politične statičnosti tradicionalnih političnih strank, ki so ljubosumno čuvale svoje pozicije in v vsaki iniciativi videle zgolj ogrožanje istih, pri tem pa podcenjevale moč in nevarnost in komunizma, dokler ni bilo prepozno . . .

Tako tudi položaj mlajših, državno-politično in socialno napredno usmerjenih sil, ki so zaradi svoje preteklosti in ideološke vzgoje odklanjale sleherno sodelovanje s

izročila iz srednje-vzhodne Evrope njene pretekle slabosti, ki so bile posledica notranjih medsebojnih trenj in sovraštev, ki so jih povzročali obstoječi "mali imperiaлизmi". Združitev, zgrajena na logiki zahtev skupne varnosti, bo tako obenem omogočila tudi najboljše rešitev narodnostnega vprašanja v srednje-vzhodni Evropi.

H koncu še eno besedo o vprašanju kako bi taka združena srednje-vzhodna Evropa pristojala v skupno vse-evropsko unijo. Odgovor je zopet jase. Tudi če bi po osvoboditvi narodov za "železno zaveso" Evropa kot celota uspela ostvariti tak ali drugačen sestav splošne evropske povezanosti, bo združitev srednje-vzhodne Evrope še vedno imela svoj posebni smisel.

Geopolitična praznina v tem osrednjem evropskem prostoru, skozi katerega so drli večji vdori v Evropo in kjer sta začeli obe svetovni vojni, bo enostavno morala biti izpolnjena. In to praznino morejo mirno in trajno izpolniti samo narodi, ki tam žive. Vsak drugačen poizkus bi zopet zahteval, ali pa izzval, neposredno zunanje vmešavanje in nasilje in bi tako zgrešil ne le namen svobode, temveč tudi cilj trajnega miru.

komunisti ni bil zavidanja vreden. Po eni strani je tudi njim primanjkovalo taktično politične izkušnje ter ilegalne prakse, da bi mogle same brez pomoči drugih izvesti svoje načrte, a vodstvo tradicionalne katoliške stranke pa je njihove predloge a priori zametavalo, ker so v njih videli samo ogrožanje lastnih pozicij, a za stvarno vrednotenje predlogov pa jim je manjkalo politične intuicije pa tudi poguma za odločitev v novo smer. Tako so ljubosumno čuvali svojo komando na ladji, ki se je že potapljala, upajoč na rešitev v zadnjem trenutku iz Zahoda!

Zato so mlade sile se morale vključiti v protikomunistično borbo pod pogoji kot so pač bili, a uveljavljanje svojih državno-političnih in socialnih pogledov pa odložiti na primernejše čase. Priznati je pa treba, da so te sile vedno upale, da bodo mogle na miren, demokratičen način prepričati "vodstvo" in preusmeriti tradicionalno politično stranko, ter se zdi, da so pri tem delale podobno napako kot krščanski socialisti, ki so verjeli v iskrenost in dobre namene komunistov.

Zelo poučen in zanimiv je "Pregled po-vojnega slovstva", ki ga bo s pridom prebral vsak kdor se zanima za našo lepo literaturo, ki sedaj žalosno hira. Posebno je članek koristen za tiste, ki zaradi raztresenosti po svetu ne morejo več od blizu slediti slovenskega kulturnega dogajanja. Pisanje je mirno, jasno in objektivno. Z zanimanjem pričakujemo poročila o dramatikih in poeziji, ki ga napoveduje za prihodnjo številko. V isti številki se nahaja tudi dober prevod sestavka Georges Bernanos-a, ki podaja bistvo personalizma in poziva k povratku nazaj k človeku, in duhovnosti. Zelo zanimivo je tudi poročilo o makedonskem kulturnem življenju, a s resničnim užitek se pa berejo Zapiski in Razgledi, ki prinašajo značilne izreze iz življenja v domovini, in so podani z žgočo ironijo.

Upamo, da bodo te vrstice služile k razbistritvi nekaterih pojmov ter da bodo sprejete z isto iskrenostjo, kot so bile mišljene ter želimo "Stvarnosti" uspeha pri nalogah, ki si jih je zastavila, in naj prinese nekoliko svežega toka v postane vode slovenskega kulturno političnega življenja, ter pripomore k zblizanju vseh pozitivnih slovenskih krščanskih sil.

A. L.

ZA TRST IN SLOVENIJO

Dne 21. marca je imel dr. Ludvik Leskovar na Lojola univerzi v Chicagu, predavanje o Tržaškem vprašanju in njegovi pravični rešitvi. V svojih izvajanjih je zastopal tezo o ohranitvi Svobodnega Tržaškega Ozemlja ter njegovi bodoči kantonalni zvezi z državo Slovenijo, kadar se bo Evropa dokončno urejevala. Poročilo je prisostvovalo 18 ameriških študentov, ki so se vsi v živahni debati izrekli za nakažano rešitev. Nekateri so izjavili, da tržaškega problema in njegove geopolitične funkcije doslej sploh niso poznali, razen po enostranski propagandi. Zanimivo je to, da goraj omenjeni rešitvi niso nasprotovali prisilni ameriški visokošolci italijanskega porekla.

SLOVENSKA DRŽAVA

izhaja vsakega 20. v mesecu.

Naslov uredništva in uprave:

"SLOVENSKA DRŽAVA",

2217 So. California Ave., Chicago 8, Ill.

Za konzorcij: Mirko Geratič, Editor

Naročnina letno: Za USA \$1.20, za Canado \$1.50, Argentino 18 pesov, Brazilijo 50 cruzeirov, Anglijo pol funta, Avstrijo 15 Šil., Avstralijo 1 avstr. funt. Italija in Trst (F.T.T.) 600 Lir, Francija 400 frc.

Iz Chicaga in okolice

Msr. Franc Gabrovšek 60 letnik. V sredo 4. aprila je dopolnil 60 leto zaslužni slovenski duhovnik, župnik slovenske župnije Sv. Janeza v Milwaukee-u. Lepo cerkveno slovesnost je vodil sam prezvišeni škof dr. Gregorij Rožman. Navzočih je bilo tudi mnogo drugih odličnih gostov. K lepemu življenjskemu jubileju tudi naše čestitke!

Milwaukee, Wisc. Člani kluba prijateljev "Slovenske Države" so darovali za tiskovni sklad \$10. — Iskrena hvala!

Občni zbor podružnice Lige v Chicagu. V soboto 7. aprila je bil občni zbor podružnice Lige Katoliških Slovencev v Chicagu. Po podanih poročilih je bil izvoljen soglasno novi odbor: Dosedanji predsednik Leo Mladič je bil izvoljen za častnega predsednika; Frank Vavpotič, predsednik; John Mlakar, podpredsednik; Jože Bernik, tajnik; M. Miller, blagajnik; Borut Erman, odbornik; Marija Željko, zapisničarka. V nadzorni odbor: dr. Ludvik Leskovar, dr. Alfred Fishinger in ing. Remec.

Igra v Jolietu. Ponovno opozarjamo Jolietčane na izvrstno zabavno igro "Pri Balem Konjičku", katero bodo priredili v nedeljo dne 29. aprila slovenski igralci iz Chicaga. Dobiček bo šel za potrebe Lige.

Štorklja je obiskala. Pri novih naseljencih Mr. Frank in Mrs. Frances Martinčič na 5323 Kolin Ave., se je oglasila tetka štorklja in pozabila pri njiju luštano deklico, ki sta ju srečni očka in mamica seveda sprejela za svojo ter ji dala ime ElizabetaMargareta. Naše čestitke, Frank!

Slovenska podjetnost. Pred nedavnim so si sledeči novi slovenski priseljenci v Chicagu kupili hiše: Mr. Ludvik Jelenc, Mr. John Ložar in Frank Petrič. Res, trebalo bo štediti še precej let, predno bodo rekli, sedaj pa so res naše, toda na svojem so, kjer jim nikdo ne bo več mogel šteti korakov, ki jih napravijo po sobi, in nihče jih vreči na cesto radi majhnih otrok.

To pa ni lepo! Družine s številnimi otroci so zelo prizadete, ker večkrat ne morejo dobiti primerne stanovanja. Vsak se brani najemnikov z majhnimi otroci. Tako postopanje napram številnim družinam ni človeško, še manj pa krščansko. Take kristjane bi Zveličar, prijatelj malih, prve nagnal s hinavci in pobeljenimi grobovi...

"Vrednota", tako se imenuje nova revija, ki je pričela izhajati v Buenos Airesu, Argentina. Sodelujejo: dr. Odar, dr. Jaklič, dr. Tine Debeljak in Stanko Kociper.

Vesti iz Pittsburgha

V dneh od 5. do 10. aprila se je vršil v Pittsburghu seminar o problemih ameriške zunanje politike, ki ga je organizirala znamenita Brookings Institution iz Washingtona. Seminarja se je udeležilo 120 izbranih profesorjev političnih in gospodarskih znanosti iz 52 vzhodno-ameriških univerz. Namen seminarja je bil seznaniti socialne znanstvenike s posebno metodo in tehniko, ki jo uporablja ameriški State Department za ugotovitev, razjasnitev in odločitev o problemih ameriške zunanje politike. Svojevrstna metoda je bila v seminarju preizkušena na dveh najbolj perečih sodobnih vprašanih ameriške zunanje politike. In preizkušnja se je vršila v razgibanem okvirju nekakega "troboja" med akademsko analizo, ustanovnim raziskavanjem in političnim presojanjem. Prva je bila zastopana po profesorjih, druga po zastopnikih Brookings Institution in tretja po odgovarjajočih podtajnikih in svetovalcih State Departmenta, ki so ves čas aktivno sodelovali pri seminarju. Nadalnja posebnost seminarja je bila v tem, da je bil organiziran in izvajan po načelu "zaprtih vrat" in "nepretrgane udeležbe" podobno disciplini duhovnih vaj.

Seminarja se je udeležil tudi Prof. Ciril Žebot, ki nam je to poročilo poslal s pristavkom, da je ta seminar bil ena najbolj poučnih in zanimivih izkušenj njegovega akademskega in javnega udejstvovanja.

Klub prijateljev slovenske pesmi v Chicagu

Slovenske radijske oddaje se sedaj vršijo redno vsako nedeljo ob enih popoldne preko postaje WWCA (1270 KC). Poslušalci so s programom zelo zadovoljni. Res, slovenska pesem se more po svoji lepoti meriti z vsako drugo pesmijo, zato smo Slovenci lahko ponosni na ta naš dragoceni kulturni zaklad ter moramo skrbeti, da naša pesem ne bo nikoli utihnila v naši svobodni Ameriški domovini. VV ta namen je bil v okviru slovenskih oddaj ustanovljen Klub Prijateljev Slovenske pesmi (Friends of Slovenian song), ki bo podpiral narodno in kulturno delovanje slovenskega radia v Chicagu ter delal na tem, da se še bolj razširi.

Edini slovenski radijski program za Chicagu in okolico zasluži vso podporo, ker dostojno posreduje našo pesem in kulturo ne samo Ameriškim Slovincem, ampak tudi ostali ameriški javnosti.

Član Kluba prijateljev slovenske pesmi more postati vsak, ki plača članarino (višino članarine določi vsak sam prostovoljno). Imena članov in znesek vplačane članarine za vsakega posameznika, se redno objavlja preko radia, obenem pa se članom posveča tudi lepa narodna pesem. Za vsa nadaljna navodila se obrnite na predsednika American-Slovenian Radio Ass'n, dr. Ludvika Leskovara, 820 N. Wabash Ave., Chicago, tel.: MICHIGAN 2-8798, (med uradnimi urami SUPERIOR 7-2315), oziroma na tajnika Louis Novaka.

IZ UPRAVE LISTA:

Vse, ki prejema naš list prosimo, da nam kmalu nakažejo naročnino v znesku \$1.20. Če le mogoče, pa še kaj primaknite za Tiskovni sklad.

V Tisk. sklad so darovali:

Po \$10: Klub prijateljev "SD", Milwaukee, Wisc.; po \$5: Jarc Jože, Cleveland, J. S., Cleveland, M. Pavlakovich, Pittsburgh; po \$6: Rev. N. N.; Alex Horvat, Australia (za enega novega naročnika), D. H. Washington, Kos J., Leskovar L. J. T., Drago B., Rev. N. N., Janez V., Canada; po \$1.80: Lojze V., Cleveland; po \$1: S. N., Chicago, Anton Strmšek, Milwaukee; po 80c: V. J., A. Kutnar, M. K., Joliet, M. Selak, Sheboygan, Tone Kveder, Milwaukee; po 60c: J. K.

Vsem iskren: Bog povrni stoterno!

Protest proti hujskaču

(Dopis iz Clevelanda)

Že dalje časa opazujem, da je med slovensko emigracijo prišlo zadnje čase do ostrih časopisnih napadov. Prvo violino igra v tem koncertu neki anonimnež, ki se podpisuje v časopisu Slovenija s psevdonom "KAKO". Čital sem njegove dopise, ki se vsi brez izjeme odlikujejo po svojem nizkem, neakademskem slogu; doslej še niti enkrat napisal kaj pozitivnega, ni debatiral o problemu slovenske državne ideje, temveč se poslužuje najgnusnejše politične borbe nedostojnih in nekrščanskih osebnih napadov. Pred nedavnim sem izvedel, da se za tem imenom skriva neki Kallan Zdravko, ki je uslužben pri ameriški ustanovi za Svobodno Evropo. Če je to res, potem kot ameriški davkoplačevalec najodločneje protestiram, da bi naša svobodnana in demokratična Amerika držala v svoji službi take zdražbarje, ki s svojim delom ravna proti ameriškim interesom ker rušijo našo protikomunistično fronto. Povem Vam, da ne bom odnehal prej dokler tega ne razčistim. Če sem g. Kalana po krivici obdolžil teh člankov, ga prosim odpuščenja. Če pa je res in mož ne name-rava prenehati s sejanjem razdora v katoliških vrstah, bom prisiljen zahtevati na merodajnih mestih, da možakarja postavimo na hladno. Tudi Vas pozivam, da v interesu naše Amerike, in bodočnosti slovenskega naroda napravite primerne korake v Washingtonu in New Yorku.

Opomba uredništva: Smo načelno proti javnemu pranju umazanega perila, čeprav bi zadostovalo, da tej številki S. D. priložimo angleški prevod Vašega pisma na pristojna mesta s prošnjo, da zadevo preiščejo.)

Stroški konvencije KSKJ. Glasilo KS KJ poroča, da so znašali stroški lanskoletne konvencije, ki je bila v Milwaukee-u \$51,820.89.